

Wat is geheim van enthousiasme?

Romeinen 12:11

Midden in een oud dorp staat een hut. Elke vrijdagavond is het daar feest. Er wordt een lied gezongen, een verhaal verteld of een dans gedanst. In dat dorp woont een jongen, die ervan droomt om zanger te worden. Elke vrijdagavond gaat hij naar de hut, beklimt het podium en zingt. Maar er is één probleem: hij kan niet zingen. Steeds weer probeert hij het, hopen op de magie van het moment. Maar het is niet om aan te horen. Het geduld raakt op. Iemand stapt naar voren en zegt: 'Sorry, jij kunt niet zingen.' Het dorp geeft hem zelfs een naam: 'No-Song', 'GeenLied'. Dorpelingen onder elkaar kunnen duidelijk zijn.

Ontgoocheld druipt de jongen af. Hij eindigt aan de rand van het dorp. Op vrijdagavond hoort hij de anderen zingen, vertellen en dansen, maar hij doet niet meer mee. Hij kookt, dat kan hij wél. Op een vrijdagavond kookt hij zijn maaltijd. Diezelfde avond struint er een vos door het bos. Het is een mysterieuze vos. Hij weet meer dan wij. Plotseling verschijnt hij aan de jongen. Hij staat op zijn achterpoten, rookt een pijp en vraagt: 'Hoeveel krijg je voor die maaltijd?'

De jongen ruikt zijn kans: 'Wat krijg ik er voor terug?' 'Oké', zegt de vos, 'ik begrijp de kunst van de onderhandeling. Wat wil je?' 'I want a big song', zegt de jongen. 'Geef me een Groot Lied. Een lied zo groot dat als ik het zing, mannen aan God denken en vrouwen aan liefde.' 'Oké', antwoordt de vos, 'maar wat jij wilt is een Heilig Lied. Ik kan je het geven, maar er zijn wel voorwaarden. Het lied is niet van jou, het is groter dan jij. Er zit huiver in het lied. De ouden van dagen zingen erin mee. Je mag het daarom alleen zingen op heilige momenten. Als een kind geboren wordt, als er getrouwd wordt of getreurd. Begrijp je dat?'

De jongen knikt en knielt voor de vos. Dan blaast de vos, met een diepe, lange ademtocht in de borstkas van de jongen. *Vwwwooeeee hhhh*. Als de jongen zijn ogen opent, is de vos weg, maar hij weet iets. Hij weet iets wat jij en ik ook zouden weten als we het meemaakten: Ik heb het!

Diezelfde vrijdagavond rent hij naar de hut in het dorp, gaat naar binnen en begint te zingen. En precies wat de vos gezegd had, gebeurt. Er is iets heiligs in het lied. De mensen voelen de magische kracht. Als hij zingt, denken de mannen aan God en de vrouwen aan liefde. Hij krijgt een nieuwe naam: GrootLied. No-Song wordt Big-Song. Dat is een gevaarlijke naam. Het is riskant als een mens iets heiligs wordt toegedicht. Als een bard zingt GrootLied zijn lied: bij geboortes, bij liefdesvreugde en liefdesverdriet en bij de dood.

De tijd verstrijkt. GrootLied verhuist van de marge naar het centrum. Hij wordt populair. Dan gebeurt er iets vreemds. Hij vergeet waar het lied vandaan is gekomen. Hij vergeet de voorwaarden: dat hij het niet zomaar kon zingen wanneer hij maar wilde en dat het lied niet van hemzelf was. Hij vergeet het. Als hij in de pub is zonder geld en hij ziet het blond schuimende bier, begint hij het lied te neurieën – en de rest van de avond is er ruim bier. Als hij een vrouw ziet en de liefdesmagie in de lucht hangt, hoeft hij maar een flard te zingen van het lied, en de avond verloopt anders. Heel anders. GrootLied werd GrootSprak. Zijn lied eindigt als een ringtone. Op zijn YouTube-kanaal kun je hem bewonderen. Iedereen houdt van hem en hijzelf ook, hij geniet van zijn eigen magie.

Aan de rand van het bos kijkt de vos toe. '*Inderdaad, zo gaat dat dus*', mompelt hij. Die nacht als GrootLied slaapt, komt de vos bij hem binnen en hij neemt hem het lied weer af.

De verburgerlijking van het Heilige Lied

Zo gaat het dus. Inspiratie kan ons zomaar toevallen. Maar de muziek van de bezieling kan ook stoppen. De bezieling kan van je worden weggenomen omdat je er slordig mee om bent gegaan.

Als kerk is aan ons ook een Heilig Lied toevertrouwd. Maar het is niet van ons, oude stemmen klinken erin door. Maar we kunnen dat heilige lied ook verkwanselen. Als we het evangelie verburgerlijken, tam en tandeloos maken. Dat het alleen nog maar plichtmatig is.

Paulus waarschuwt ons ervoor: 'Laat je enthousiasme niet bekoelen, maar laat je aanvuren door de geest en dien de Heer.' Of zoals de Naardense Bijbel vertaalt: 'in ijver niet verflauwend, in geestkracht vurig aan de Heer dienstbaar'.

Hoe blijf je bezield? Hoe zorgen we dat ons enthousiasme blijvend is?

Nu heb je van nature heftige, vurige mensen en je hebt kalme, bedaarde types. Sommigen zijn in de ogen van anderen misschien zelfs mat. Zo ben je nu eenmaal gebakken, daar kun je weinig aan veranderen. Maar hoe je karakter ook is: binnenin kan wel degelijk een vuurtje branden. Enthousiasme hoeft niet altijd luidruchtig te zijn; het kan aanwezig zijn als een stille bodembedekker van de ziel. Bedaard doch gedreven gaan deze mensen hun gang.

Wat is enthousiasme?

Eerst iets over dat woord enthousiasme. Dat is prachtig. Het komt uit het Grieks: *en-theos*. Letterlijk: 'in God'. Je bent – volgens de ware betekenis – enthousiast als je vol van God bent en Zijn Geest. Je wordt geestdriftig, gedreven door de Geest. Dat werkt aanstekelijk.

Tegenwoordig moet alles met 'passie' gebeuren. Je kunt tegenwoordig zelfs 'brood gebakken met passie' kopen. Bevlogenheid en hartstocht zijn de norm geworden, maar dat is niet altijd reëel. Het kan zelfs een zware last worden, zeker als je die passie telkens helemaal uit jezelf moet halen. Gelukkig is er ook zoiets als: gewoon ijverig je taak doen. Dit zit ook in de andere vertaling. Enthousiasme gaat heel erg over je drang om iets te doen. Ijver gaat meer over de voortvarendheid waarmee je dingen doet. Er zit een gezonde urgentie in.

Maar ook die ijver kan verflauwen en ons enthousiasme kan bekoelen. Hoe voorkom je dat? In de eerste plaats is het belangrijk dat je enthousiasme resoneert. Als jij in je eentje enthousiast bent en de rest haalt de schouders op, dan dooft het vuur snel uit. Maar het goede nieuws is: deze woorden van Paulus zijn gericht aan de héle gemeente. Het gaat om een collectief enthousiasme. Je hoeft het vuurtje niet in je eentje brandend te houden.

Sterker nog: we hoeven het niet eens zelf te doen, want Paulus zegt: laat je aanvuren door de Geest. In het Grieks staat daar letterlijk iets als 'het koken van de Geest'. Het vuur van de Geest zorgt ervoor dat het gaat borrelen en bruisen. Het evangelie brengt beweging. Waar energie is voor de goede dingen, daar werkt de Geest.

Voor wie doen we het?

De vraag is wel: wáár ben je dan enthousiast over? Er zijn mensen – ook christenen – die zich het vuur uit de sloffen lopen voor een politieke partij met een bruin luchtje. Ze staan in vuur en vlam voor bedenkelijke idealen. Paulus zegt er daarom bij wat de focus moet zijn van onze ijver: dien de Heer.

Het gaat hier om de opgestane Heer. En het gaat over dienstbaarheid. In de kerk spreken we altijd over 'vrijwilligers', maar letterlijk staat er in de grondtekst: dienen als een slaaf. Dat klinkt ons misschien hard in de oren, maar het betekent simpelweg: we zijn niet van onszelf. We zijn eigendom van Hem. Hij bepaalt de koers, en Hij bepaalt wat goed is.

Als je koffie schenkt, als je bezoekwerk doet, als je helpt bij de verbouwing, als je je inzet voor vluchtelingen, dan ben je gericht op je taak tension en de mensen voor wie je het doet. En als je niet uitkijkt, doe je het om erkenning te krijgen. Net als de jongen uit de parabel vergeet je dan waar het werkelijk om gaat. Je beseft het misschien niet, maar uiteindelijk is elke taak een dienst aan de Heer.

Ergens anders zegt Paulus het zo: 'Wat je ook doet, doe het van harte, alsof het voor de Heer is en niet voor de mensen (...) Dien Christus: Hij is uw meester!' Doe het niet voor jezelf, doe het voor Hem. Volgens mij helpt dat, zeker als het niet leuk is.

Terug naar het begin

Het Heilige lied kan verstommen. Je bent vergeten van wie je het hebt gekregen. Je bent het verkeerd gaan gebruiken. Daardoor word je er warm noch koud van.

Ik vroeg van de week aan mijn fysio: 'Zondag preek ik over enthousiasme. Wat doe jij als je je enthousiasme in je werk bent verloren, als het alleen nog maar routine is?' Hij antwoordde: 'Volgens mij maakt ieder mens dat op z'n tijd mee, dat je er geen zin meer in hebt. Ik ga dan terug naar het begin. Waarom ben ik ook alweer met dit werk begonnen? Wat vond ik er zo mooi aan? Zo vind ik meestal mijn passie weer terug.' In een relatie moet je dat trouwens weleens doen: jezelf afvragen waarom je ooit verliefd werd op de ander.

Als je enthousiasme bekoeld is, moet je terug naar de eerste liefde. Naar dat moment dat het vuurtje van je geloof brandde – misschien wel toen je belijdenis deed.

We hebben het Heilige lied ontvangen. Het is een prachtig lied, dat zingt over radicale verlossing. Jij bent gered, bevrijd uit alle verlorenheid. Ook als je jezelf veroordeelt, ook als je er een potje van hebt gemaakt: God heeft ons totaal, eeuwig en onvoorwaardelijk lief. De eerste liefde. Als klein mensje kan ik bestaan voor die eeuwige heilige God. Dat is huiveringwekkend, dat is kolossaal en is niet te bevatten. Wij worden opgenomen in Zijn stralende heerlijkheid.

Als ik daarbij stilsta, kan ik niet anders dan vurig van Geest zijn. Als ik daarbij stilsta, word ik opnieuw enthousiast.

Amen.